

DWAALBOEKJE

DOMUSDELA

ONTMOETEN * VIEREN * VERBLIJVEN

Ontdek hoe gastvrijheid
en verbinding letterlijk
en figuurlijk voortleven
in DOMUSDELA.

VOORWOORD

Welkom, fijn dat je er bent! Je bent nu in DOMUSDELA, het 'huis mogelijk gemaakt door DELA'. Een plek met een bijzondere geschiedenis én een betekenisvolle waarde in het stadshart van Eindhoven. DOMUSDELA staat helemaal in het teken van ontmoeten, vieren en verblijven.

Ontmoetingen tussen heden en verleden

Met dit boekje in de hand dwaal je door alle vertrekken van DOMUSDELA. Ontdek hoe gastvrijheid en verbinding hier letterlijk en figuurlijk vorm krijgen.

Dwaal door de geschiedenis, langs kunst en cultuur. Ervaar de mooiste moderne toevoegingen en functies van alle ruimtes. Maak kennis met de vorige bewoners: de paters Augustijnen en hun leerlingen. Lees meer over de geschiedenis van het oudste, bewoonde deel van Eindhoven. Verhalen over kunst, cultuur en architectuur. Maar vooral over mensen. Verhalen over ontmoeten, verbinden en verblijven.

Geniet in DOMUSDELA!

Tip: begin je tocht door DOMUSDELA op De Binnenplaats. Dat helpt je om wat meer overzicht te krijgen.

HOE GEBRUIK JE DIT BOEKJE?

Bepaal vooral je eigen route

DOMUSDELA is een aaneenschakeling van historische gebouwen en toevoegingen van moderne architectuur. Losse gebouwen die nu met elkaar in verbinding staan. Daarom zijn er allerlei routes en manieren om DOMUSDELA te verkennen. Er is geen vaste of ideale route. Je kunt dit boekje in willekeurige volgorde gebruiken.

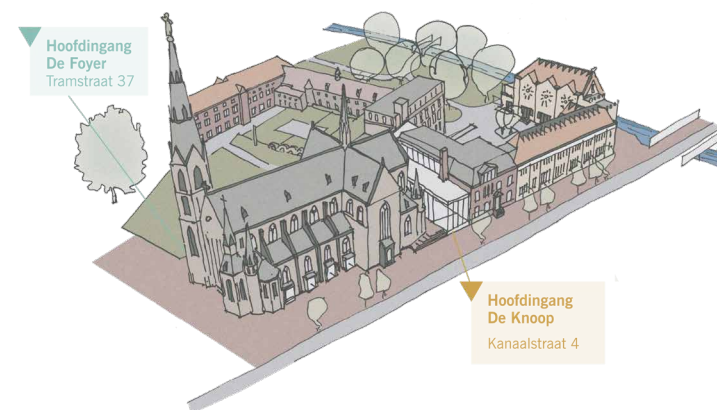

Plattegrond en kleuren

De kleuren op de plattegrond corresponderen met de kleur in de kantlijn van dit boekje. Zo kun je zelf makkelijk een route uitstippelen aan de hand van de plattegrond. En andersom. Is er een ruimte die je aanspreekt? Dan vind je die locatie eenvoudig terug op de plattegrond en wandel je er zo naartoe.

Verdieping

Overal in DOMUSDELA kom je kunst tegen. Flylight van Studio Drift bijvoorbeeld boven de receptie in De Knoop of het kunstwerk van Maarten Baas voor De Paterskerk. Verderop in dit dwaalboekje staat een overzicht van alle kunstwerken. Of kijk eens op www.domusdela.nl/kunst-erfgoed-design

Verken DOMUSDELA op jouw manier

De laatste jaren was dit gebied grotendeels gesloten voor de buitenwereld. Nu staan de deuren weer wagenwijd open.

TRANSFORMATIE TOT DOMUSDELA

Hoe is DOMUSDELA tot stand gekomen?

Eind vorige eeuw kregen de paters Augustijnen te maken met een landelijke trend: het teruglopende kerkbezoek. Ook hier in het katholieke zuiden. En dat niet alleen: ook de instroom van jonge priesters werd minimaal. Want wie kiest

er nog voor het kloosterleven? Zoiets is inmiddels echt een zeldzaamheid. Naarmate de paters steeds ouder werden, werd de groep ook steeds kleiner. Zo begon hun zoektocht naar een nieuwe toekomst voor hun geliefde onderkomen.

Eén geheel

Na ruim honderd jaar moest er voor het hele gebied een nieuwe bestemming komen. En dat viel nog niet mee. De paters en de gemeente Eindhoven waren het er allebei over eens: een gebied met zoveel culturele en historische waarde, zo iets kostbaars mag natuurlijk niet zomaar opgesplitst worden. Nu vormt het nog altijd één geheel en bestaat het uit twee ceremoniehuizen, een hotel, brasserie, vergaderzalen en een restaurant. Iedereen is hier welkom.

Respect voor het verleden

'Het verhaal moet doorgaan,' vonden de paters. En het verhaal gaat nu ook door – met coöperatie DELA als eigenaar.

Op verschillende plekken kom je nog elementen tegen die herinneren aan het religieuze verleden van dit gebied. Er zijn ook heel bewust onderdelen weggehaald. Want het is de bedoeling dat iedereen zich prettig voelt in DOMUSDELA – ook als je geen rooms-katholieke achtergrond hebt. Daarom kom je bijvoorbeeld het hoogaltaar, diverse beelden en de kerkbanken niet meer tegen in De Paterskerk zelf, maar op andere plaatsen in DOMUSDELA.

Tip: vergelijk de roosters rondom de boomstammen eens met de ramen van De Kapel.

DE BINNENPLAATS: DE TUIN VAN EDEN

Een opvallend rustige plek in de drukke binnenstad van Eindhoven

Als je om je heen kijkt, zie je verschillende gebouwen en bouwstijlen rondom De Binnenplaats. Dit gebied staat sinds 1420 bekend als Mariënhage, omdat in dat jaar de Augustijnen hier een klooster stichtten. In de afgelopen 600 jaar had dit gebied in het hart van Eindhoven allerlei functies. Nu vormt De Binnenplaats een centrale plek in DOMUSDELA.

Omringd door historie

Je staat nu op de oudste, bewoonde plek van Eindhoven. De geschiedenis gaat terug tot in de elfde eeuw. Aan de ene kant staat de voormalige studentenkapel van de paters Augustijnen. Het gebouw met de glas-in-loodramen – met daaronder Restaurant Goyvaerts. Aan de andere kant van De Binnenplaats schittert de moderne serre van Brasserie Rita. In de andere vleugels die De Binnenplaats omringen zit

Hotel Mariënhage, vroeger het onderkomen van de jongensschool van de paters. Kijk je over De Serre naar de toren van De Paterskerk dan zie je Jezus Waaghals balanceren.

Het oude klooster

Vanaf De Binnenplaats kijk je de groene Dommeltuinen in. Grenzend aan het groen staat het oude klooster dat in 1628 werd hersteld nadat het was afgebrand in 1581. Na een lange tussenpose hielden de

paters hier tot hun vertrek in 2017 kantoor. Deze vleugel is een aantal jaar bewoond geweest door GGzE De Boei voor de begeleiding van mensen met psychische problemen. Maar nu uitgebreid met kamers van Hotel Mariënhage.

En dan te bedenken dat deze helderwitte, centrale plek voorheen gewoon een grasveldje was in de schaduw van twee flinke bouwwerken.

Rondwalend door DOMUSDELA kom je regelmatig langs De Knoop. Deze plek knoopt alles aan elkaar. Het is de verbinding met de kerk, het hotel, de brasserie en de binnentuin. In de tijd van de paters stonden alle gebouwen in dit gebied los van elkaar. Min of meer met de rug naar elkaar toe zelfs. Op de plek waar nu De Knoop is, lag toen een grasveldje, wat de gebouwen verbond met elkaar.

Zichtbaar verleden

Het ontwerp van De Knoop maakt ook het verleden zichtbaar. Aan de ene kant zie je de achterkant van De Paterskerk. Dat was een grauwe muur zonder ramen. Bij de openslaande deuren zie je de buitenmuur van de voormalige jongensschool – het Augustinianum. Nu is dat de toegang naar Brasserie Rita.

Het vroegere Augustinianum, bekend als de oudste school van Eindhoven, is inmiddels elders in de stad gevestigd.

Zwerm vogels

Boven je hoofd hangt het lichtkunstwerk Flylight van Studio Drift. Dit kunstwerk reageert op zijn omgeving. De lichten bootsen het gedrag van een zwerm vogels na. Hoe langer je kijkt, hoe meer patronen je ontdekt. Dat zegt ook iets over onze onderlinge interactie.

DE KNOOP: VERBINDEN EN ONTMOETEN

Maakt het verleden zichtbaar

De rol van architectuur:
licht, openheid en transparantie.

Geniet van de smaakvolle en tongstrelende gerechten van Brasserie Rita. Laat je verrassen door de gastvrijheid!

BRASSERIE RITA: DAAR ZIT JE OP ROZEN

De beschermheilige als je situatie uitzichtloos lijkt

De Brasserie is vernoemd naar de Heilige Rita, een beschermvrouwe. Kenmerkend voor Rita zijn de thema's bijen en rozen. Die komen dan ook nadrukkelijk terug in het interieur van de brasserie. Je ziet bijen op de muur. Kleine roosjes op tafel. En achter de bar zie je in het glas-in-loodwerk ook een bij.

Bijen en rozen

Rita werd in 1381 geboren in het Italiaanse Cascia. De legende vertelt dat zij in de wieg honing kreeg van bijen. De bijen vlogen zo het babymondje in en uit. En op haar sterfbed vroeg de vrome Rita iemand om – hartje winter – een roos voor haar te plukken. Wonderwel stond er in de buurt ook een roos, ondanks de winterkou. Nadat Rita de geplukte roos kreeg, stierf zij vredig.

Speelse verwijzingen

Je ziet dat de kunstwerken in de brasserie - op de goudkleurige wand - losjes verwijzen naar het verhaal

van de heilige Rita. Het zijn vier werken van fotografe Marie Cécile Thijs met speelse verwijzingen naar zowel de kerk als de horeca. De foto's zijn speciaal voor deze plek aangekocht door de kunstcommissie van Coöperatie DELA. De rozen in twee foto's zijn natuurlijk subtiele verwijzingen naar de heilige Rita.

Hopeloze gevallen

Voor de Augustijnen is de heilige Rita erg belangrijk. Ze staat ook wel bekend als de patrones van de hopeloze gevallen. Je keert je tot de heilige Rita als de situatie waar je inzit uitzichtloos lijkt: bijvoorbeeld bij langdurige ziekte of een ongelukkig huwelijk. De paters hier in Eindhoven runden zelfs een Rita-huis speciaal voor de opvang van dak- en thuislozen vrouwen. Naast het Rita-huis is er ook het Labre-huis, een opvang voor mannen.

Smaakvolle gerechten die niet alleen tongstrelend zijn, maar ook een lust voor het oog.

Trends worden door de ambitieuze broers niet alleen gevolgd maar ook ontwikkeld.

RESTAURANT GOYVAERTS: INTERNATIONALE INSPIRATIES EN FIJNE TEXTUREN

Een beetje verscholen onder De Kapel

Men neme: drie broers, zij hebben culinair toponderwijs genoten zijn gepokt en gemazeld in keukens van sterrenrestaurants en bezeten van het vak. Drie broers die met elkaar kunnen lezen en schrijven en het beste in elkaar naar boven halen. Voilà: de ingrediënten voor een unieke smaakbeleving!

Culinair genieten

Het menu van Restaurant Goyvaerts staat voor creativiteit, authenticiteit en verfijning. De laatste culinaire trends zijn ontrafeld en ontwikkeld. Geniet van een unieke culinaire ervaring en laat het menu je gids zijn bij de ontdekking van de mooiste wijnen door de uitgebreide wijncollectie.

De Rafter

Het restaurant is gevestigd De Rafter. Deze mooi gerenoveerde ruimte onder De Kapel ademt dezelfde serene sfeer als de rest van DOMUSDELA. Het woord rafter is afkomstig van het Latijnse woord reficere dat herstellen betekent. In De Rafter kon men dus door eten lichamelijk herstellen.

In internaten, kazernes, abdijen en kloosters word de eetzaal nog steeds rafter genoemd. Voormalige pater Augustijn Louis van het vroegere Klooster Mariënhage noemt De Rafter een plek om te laven en te rusten.

PATERS AUGUSTIJNEN

Wie waren nu de beschermers van dit stukje Eindhoven?

In 2017 droegen de paters Augustijnen de sleutels van Mariënhage over aan coöperatie DELA. Op dat moment maakten de paters hier bijna 130 jaar de dienst uit. Ze richtten een jongensgymnasium op met internaat. Zeker in de hoogtijdagen zat hun kerk op zondag stampvol. De paters waren geliefd in Eindhoven. Ongetwijfeld ook omdat algemeen bekend was dat ze niet zo heel streng waren. Dus als je echt iets had op te biechten, dan kon je dat maar beter bij de paters Augustijnen doen...

Terug in Eindhoven

In 1890 kregen de paters het Mariënhage gebied in handen. Dat terwijl hun voorgangers het in 1636 nog noodgedwongen moesten verlaten. In de tussenliggende periode hadden de gebouwen allerlei andere functies. Een van de gebouwen diende bijvoorbeeld als textiel fabriek voordat de paters erin trokken.

Omdat er alleen een noodkerk beschikbaar was, gaven de paters opdracht voor de bouw van de Heilig Hart-kerk. Een leuk weetje over de naam, het Jezusbeeld op het hoogaltaar heeft een groot hart op zijn borst. Daar komt de naam Heilig Hart-kerk vandaan. Maar omdat er al een Heilig Hart-kerk in Eindhoven was, werd de kerk van de paters Augustijnen De Paterskerk genoemd.

Midden in de samenleving

De gastvrije paters Augustijnen ontvingen in de vorige eeuw gelovigen uit Eindhoven en omstreken. Voor de heilige mis op zondag, voor de biecht en voor de ceremonies die bij het leven horen: doop (geboorte), huwelijksvoltrekkingen en uitvaarten (dood). De paters stonden midden in de samenleving en ze waren er voor iedereen, ook voor de kansarmen. Ze zorgden voor de opvang van dak- en thuislozen in hun Rita-huis en in het Labre-huis

De Augustijnen die hier in de vijftiende eeuw woonden, beschikten over een indrukwekkende bibliotheek en een atelier voor boekproductie.

In de kloostertuin liggen 170 Augustijnen begraven. Ook de laatste paters krijgen hier hun laatste rustplaats. Zo blijven de paters voor altijd verbonden met dit gebied.

Ceremoniehuis
De Paterskerk
is eigentijds en
comfortabel
ingericht

CEREMONIEHUIS DE PATERSKERK: MONUMENTALE GASTVRIJHEID

De Paterskerk is letterlijk het hoogtepunt!

Coöperatie DELA toverde de voormalige Paterskerk om tot een ceremoniehuis waar bijzondere ceremonies en belangrijke events plaatsvinden. Deze neogotische kerk is in 1895 gebouwd – vrij kort nadat de Orde van de Augustijnen het klooster Mariënhage betrok. Het ontwerp van de Heilig Hart-kerk komt van architecten Bekkers en Hegener. De kerk is uitgeroepen tot een rijksmonument.

Immens geluk en intens verdriet
Zoals de paters midden in het leven stonden, zo staat DOMUSDELA ook midden in het leven. Want nu is De Paterskerk een plek om afscheid te nemen én om het leven te vieren. Precies als in ons dagelijks leven.

DOMUSDELA brengt deze twee werelden samen. Want volgens Coöperatie DELA horen ook uitvaartceremonies midden in de samenleving.

Voor iedereen

Om je heen zie je elementen die verbonden zijn met de eredienst van de paters, de preekstoel en het orgel bijvoorbeeld. Er zijn ook onderdelen weggehaald. Want het is vooral de bedoeling dat iedereen zich prettig voelt in deze ruimte. Daarom kom je het hoogaltaar, beelden en de kerkbanken tegen op andere plaatsen in DOMUSDELA.

Shylight als highlight

Een absolute highlight in het ceremoniehuis is het lichtkunstwerk van Studio Drift. Een installatie van mechanische bloemen die zich openen en sluiten. De choreografie weerspiegelt hoe kwetsbare bloemen zich 's nachts terugtrekken en ter bescherming afsluiten om zich vervolgens weer te openen. Een fascinerend schouwspel.

De biechtstoelen zijn aan beide kanten van De Paterskerk weggehaald. Sterker nog, je bent net door een voormalige biechtstoel De Paterskerk binnengekomen!

Muziek verbindt

In DOMUSDELA vinden ook concerten plaats. In samenwerkingen met onder andere Muziekgebouw Eindhoven hebben we jaarlijks een afwisselende muzikale programmering in De Paterskerk en De Kapel. Van jazz tot aan klassiek en van modern tot instrumentaal.

Jezus Waaghals
licht op in het
donker bij de
geboorte van een
nieuwe stadsgenoot.

UITGELICHT: JEZUS WAAGHALS

Een iconisch beeld met een symbolische functie

Een echt icoon voor Eindhoven. Sinds 1898 maakt Jezus Waaghals deel uit van de skyline van het stadscentrum. Jezus staat met zijn armen uitnodigend gespreid. Als een warm welkom. De Eindhovenaren vonden het maar lijken alsof Jezus elk moment naar beneden kon springen, zo ontstond dus de bijnaam: Jezus Waaghals.

Nieuw ritueel

Sinds 2020 vervult Jezus Waaghals een nieuwe symbolische functie. Wie in Eindhoven zijn pasgeboren kindje registreert bij het bevolkingsregister kan het beeld laten verlichten. Ouders kiezen de kleur waarin het beeld oplicht – speciaal voor

hun baby. Dit nieuwe ritueel – geïntroduceerd door DOMUSDELA – is bedoeld om de geboorte van een nieuwe stadsbewoner op een symbolische manier zichtbaar te maken.

800 kilo

Het koperen standbeeld is een zogenaamd Heilig Hartbeeld en werd gemaakt door beeldhouwer Jean Geelen. Jezus Waaghals werd al in 1898 boven op de torenspits van De Paterskerk geplaatst. Je zou het misschien niet zeggen maar het standbeeld is vijf meter hoog en maar liefst 800 kilo zwaar.

Lang is gedacht dat er kogelgaten in het beeld zaten. Bij de restauratie bleken het gewone schroeven te zijn, lekker diep in de koperplaten gedraaid.

DE FOYER: ONTVANGSTRUIMTE

Ruim baan voor openheid en
transparantie

Voor een succesvolle transformatie waren heel wat aanpassingen nodig. Al was het maar omdat de gebouwen in het gebied niet met elkaar in verbinding stonden. De moderne architectuur in De Foyer met licht en veel glas zorgen voor openheid en transparantie.

Zichtbaar

Net als in De Knoop verbindt de architectuur de ruimtes en zorgt tegelijkertijd dat het verleden zichtbaar blijft. Alle moderne toevoegingen aan DOMUSDELA zijn trouwens zo aangebouwd dat je ze later weer kunt verwijderen. Zo kan elk gebouw in de toekomst altijd weer in oorspronkelijke staat worden teruggebracht.

Van Abbepenning

DOMUSDELA is inmiddels bekroond met verschillende prijzen. Zoals de Publieksprijs BNA Beste gebouw van het jaar 2020 en de Dirk Roosenberg Publieksprijs 2021. Ook is de prestigieuze Henri van Abbe Erepensing 2020 toegekend. De gelijknamige stichting noemt de combinatie van restauratie, nieuwbouw en vernieuwbouw: 'spannend en evenwichtig tegelijk'.

De Foyer, is naast een plek waar uiteenlopende bijeenkomsten georganiseerd worden, de ontvangstruimte voor gasten die naar een ceremonie in De Paterskerk komen.

RUÏNEBOGEN

Schijn kan je zomaar bedriegen

In de voortuin van DOMUSDELA staan pontificaal de restanten van een oude muur. Een ruïne lijkt het wel. Voor de duidelijkheid: dit zijn dus de resten van het middeleeuwse klooster dat ooit op deze plek heeft gestaan. Er hoort wel een mooi verhaal bij, want dit is dus een namaakruïne.

Echo van het verleden

Op dezelfde plek stond eerder wel een oude muur. Mogelijk zelfs van het oude klooster, maar die muur is in de vaart der volkeren afgebroken. Daarom gaf één van de paters in 1967 opdracht om deze ruïnebogen te metselen.

Oudste muur van Eindhoven

Bij de transformatie van het complex naar DOMUSDELA is een originele kloostermuur aangetroffen. Deze oudste muur van Eindhoven bevindt zich in een deel van Hotel Mariënhage. Dwaal je rond met dit boekje? Informeer dan bij één van onze receptiemedewerkers of je misschien even het hotel in kunt.

Lees meer over de geschiedenis van het gebied Mariënhage in dit dwaalboekje.

De kleurenpracht van deze hal zat jarenlang verscholen achter dikke verflagen en pleisterwerk.

GANG MET VERGADERZALEN

Voormalige klaslokalen met een eigen karakter

Vroeger liepen er drommen schooljongens door deze gang. Want de Augustijnen runden een jongensgymnasium – mét internaat: het Augustinianum. Deze school bestaat nog, maar is niet meer verbonden met dit gebied en de paters. Het begon allemaal in 1898 met tien leerlingen in de noodkerk. In 1913 werd zelfs een school gebouwd naar een ontwerp van dezelfde architect als van De Paterskerk: Joseph Hegener. De bedoeling van de school was natuurlijk dat leerlingen uiteindelijk zouden toetreden tot de orde van Augustijnen. En de opleiding was ook bedoeld als voorbereiding op hogere studies.

Uitbreidingen

Het aantal leerlingen bleef maar toenemen – richting de 140 in die tijd. Die groei begon al tijdens de Eerste Wereldoorlog. Omdat er veel

Belgen het oorlogsgeweld in hun land ontvluchtten en naar Nederland kwamen. En dan vooral naar Brabant. Daarom werd in 1924 een nieuwe vleugel aangebouwd naar een ontwerp van de Franse monnik en architect Dom Paul Bellot.

Blootgelegd

De nieuwe vleugel bestaat op de begane grond uit een kleurrijke gang met aanliggende klaslokalen. Ook staan er kerkbanken afkomstig uit De Paterskerk. Hier kun je goed zien hoe de architect zijn ontwerp meer dan een eeuw geleden bedoeld en bedacht heeft. Al deze kleurenpracht zat jarenlang verscholen achter dikke verflagen en pleisterwerk. Bij de renovatie is kleurhistorisch onderzoek uitgevoerd en is het originele kleurenpalet weer tevoorschijn getoverd.

De voormalige klaslokalen zijn nu vergaderzalen – elke zaal met zijn eigen karakter.

Karakteristieke namen

Het glas-in-lood en het uitgesproken tegelwerk geven elke ruimte zijn eigen karakter. De decoraties zijn grotendeels origineel. De tegels zijn bijvoorbeeld door een kunsthistoricus echt één voor één gerenoveerd. Wat je noemt: monnikenwerk. Elke ruimte heeft zijn eigen naam

die verwijst naar het verleden van deze plek. Zo heb je August, die verwijzing laat zich wel raden... naar de heilige Augustinus. Maar ook Louis, die naam verwijst naar Louis Mulder één van de paters die betrokken was bij de overdracht van Mariënhage.

Op een handvol plekken in het land gaven de paters Augustijnen leiding aan gymasia. Het Augustinianum was er daar één van. De paters waren de grondleggers van het vwo.

Het altaar is – net als De Paterskerk zelf – gemaakt in een neogotische stijl. Het komt uit het atelier van de Eindhovense broers Custers.

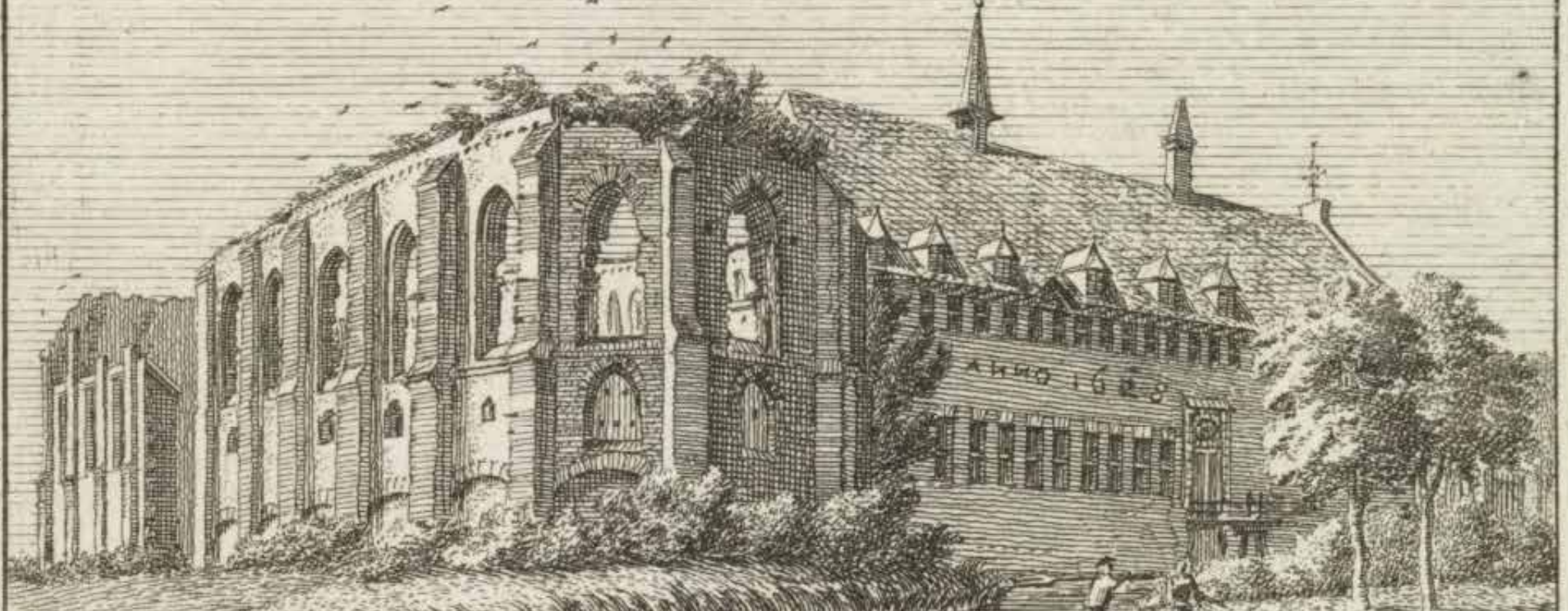
Tip: je voelt dat de treden van sommige trappen uitgesleten zijn. Dat komt door het intensieve gebruik door schooljongens.

HET HOOGALTAAR

Nieuwe plek, nieuwe ervaring

Hoogaltaar

Het hoogaltaar uit De Paterskerk kreeg een nieuwe plek. Deze nieuwe plek zorgt voor een heel nieuwe ervaring. Je komt nu zo dicht bij het altaar dat je het bijna kunt aanraken. Terwijl het altaar voorheen van niet zo dichtbij te bekijken was. Nu heb je een perspectief dat de kerkbezoekers en zelfs de paters nooit hebben gehad.

GESCHIEDENIS VAN MARIËNHAGE

Een verborgen geschiedenis

Je staat hier op de oudste, bewoonde plek van Eindhoven. De geschiedenis gaat terug tot in de elfde eeuw. Er stond hier toen een kasteel – of liever gezegd een woontoren – helemaal opgetrokken uit steen. Het kasteel had de naam Die Haeghe. In de vijftiende eeuw kregen kloosterlingen van de orde van Sint-Augustinus de sleutel van het kasteel. Zij bouwden het om tot een klooster met een kerk en een

imposante bibliotheek: Mariënhage. Een naam waar de naam van het kasteel in doorklinkt.

Hoogtijdagen van het katholicisme
De kloosterlingen die hier in 1420 een kloosterkerk bouwden, deden dat in een tijd dat het katholicisme overal in West-Europa het gangbare geloof was. Ongeveer honderd jaar na de bouw van de kloosterkerk zetten kerkhervormers Luther en

Calvijn een beweging in gang die de macht van de katholieke kerk wilde terugdringen: de Reformatie.

Beeldenstorm en de Opstand

De Reformatie zorgde voor veel onrust, zeker hier in Brabant. Denk maar aan het bekende verhaal van de Beeldenstorm in 1566 – waar kerken, kloosters en bibliotheken

werden geplunderd. Al snel volgde de Opstand tegen de Spaanse koning, de Tachtigjarige Oorlog. Het katholieke zuiden bleef trouw aan de katholieke Spaanse koning. Zodoende werd hier in Brabant flink strijd geleverd.

Made in Eindhoven – de Augustijn Nicolaas Clopper schreef in 1472 het Florarium Temporum. Daarin zette hij alle beschikbare kennis van de geschiedenis van de mensheid op een systematische manier op een rijtje. Zo iets was nog nooit vertoond.

Meer weten over
de bijzondere
geschiedenis van de
paters Augustijnen?
Blader dan terug in
dit boekje.

Gevlucht, teruggekeerd en verbannen

Eindhoven is vrij vroeg tijdens de Opstand meerdere keren belegerd. Tijdens één van die belegeringen – in 1581 – is het klooster in brand geschoten. De geestelijken vluchtten en bij hun terugkeer rond 1628 bouwden ze hun klooster opnieuw op. De kloosterkerk bleef wel een ruïne. Uiteindelijk werden de teruggekeerde kloosterlingen in 1636 verbannen en trokken ze naar Weert. Zo'n vijftig jaar later werden de gebouwen in beslag genomen en kregen ze andere functies.

Van ruïne naar textielfabriek

De ruïne van de kloosterkerk is pas afgebroken in de negentiende eeuw. Eén muur bleef overeind: de noordelijke buitenmuur uit 1420. Tegen deze muur werd rond 1880 een garenmagazijn gebouwd door een familie die Mariënhage gebruikte als textielfabriek. Uiteindelijk keerden de Augustijnen in 1890 weer terug op het oude nest. Totdat de ontkerkelijking de paters er eind vorige eeuw min of meer toe dwong om voorzichtig aan op zoek te gaan naar een nieuwe bestemming voor deze unieke gebied.

BOUTIQUE HOTEL MARIËNHAGE: SLEEP NEAR HEAVEN

Van jongensschool naar paradijselijk hotel

Een deel van DOMUSDELA dient tegenwoordig als hotel. Hotel Mariënhage, deze naam verwijst naar klooster Mariënhage dat altijd op deze plek stond. In de tijd van de paters waren hier de lokalen en de slaapzalen van het Augustinianum: de jongensschool en het internaat van de paters Augustijnen. LBG Hotels heeft het hotel paradijselijk opgezet – geïnspireerd door de omgeving. In totaal zijn er zo'n 80 luxe kamers, is er een fitnesszaal en zijn er wellness-faciliteiten.

Oudste muur van Eindhoven
Bij de transformatie naar DOMUSDELA is een originele muur van de kloosterkerk aangetroffen. Deze oudste muur van Eindhoven bevindt zich nu in een deel van Hotel Mariënhage. Het gaat om de noordelijke buitenmuur uit 1420 - Eindhovenens erfgoed. Jarenlang zat dit oudste stukje Eindhoven verstopt tussen twee muren. Deze cultuurhistorische ontdekking is meteen opgenomen in het ontwerp van DOMUSDELA.

Een plek van verbinding, verwondering en verleiding.

CEREMONIEHUIS DE KAPEL:

Een architectonisch hoogstandje

In de loop der jaren zijn we als maatschappij gewend geraakt aan kerkhoven en crematoria op serene, groene buitenlocaties. Terwijl afscheid juist zo'n belangrijk onderdeel is van het leven, net als die andere ceremonies, zoals een huwelijk of een geboorte. DOMUSDELA brengt deze twee werelden weer samen. Ceremoniehuys De Kapel geeft ruimte om afscheid te nemen én het leven te vieren.

Rozetten

In dit ceremoniehuys springen de enorme glas-in-loodramen meteen in het oog. De prachtige rozetten in het midden waren grotendeels vernield toen coöperatie DELA de sleutel van

Mariënhage kreeg in 2017. Namaken van het origineel was zó kostbaar dat uiteindelijk voor deze oplossing is gekozen. Geluk bij een ongeluk: er valt nu veel meer licht in De Kapel.

Studentenkapel

De Kapel is gebouwd in het verlengde van de schoolvleugel die Dom Paul Bellot ontwierp. Het ontwerp van deze studentenkapel komt eveneens van Bellot – overigens zat daar maar een jaartje tussen. Nu is De Kapel het decor van uitvaarten, huwelijken en andere bijzondere momenten in het leven. Ook zijn hier regelmatig concerten, lezingen, congressen en evenementen.

Tip: vanuit De Kapel zie je Jezus Waaghals staan op de torenspits van De Paterskerk.

Met al zijn gangen en trappen lijkt DOMUSDELA soms net een doolhof.

Van lichtkunstwerk
Flylight van Studio Drift
en het indrukwekkende
hoogaltaar tot videoloop
Time and Again.

De verbindende kracht van kunst.

OVERZICHT KUNSTWERKEN

Waar kan ik oude kunst en nieuw design vinden in DOMUSDELA?

Overal in DOMUSDELA kom je kunst tegen. Oude kunst, moderne kunst, Dutch Design. Om te voorkomen dat je straks een bijzonder kunstwerk mist of misschien weer helemaal terug zou moeten lopen, vind je hier een overzicht van alle kunstwerken.

Buiten DOMUSDELA

- Maarten Baas – Installatie *Iets hogers*
- Thomas Rodr – Gedenkm Monument
- Bert Dirrix – Lichtkunstwerk *Wij zijn de tijden*
- Buro Lubbers – Cortenstalen boomroosters *Innover selon la tradition*

De Foyer

- Beeldengroep – Beeldenpodium *De spelende mens*

De Paterskerk

- Studio Drift – Lichtkunstwerk *Shylight*
- Michaël Maarschalkerweerd – Orgel

De Knoop

- Studio Drift – Lichtkunstwerk *Flylight*
- Frode Bolhuis – Bronzen beeldje *Willem*

De Familiekamers

- Dorine van der Ploeg – Collages *Rode vloer*
- Koen Vermeule – Schilderijen *Kelly, Fensterbild and Blossom*

De Serre

- Jacomijn den Engelen – Houtsnedes *Amaryllis 2 en 3*

Brasserie Rita

- Marie Cécile Thijs – Fotografie *Chickpeas, Eau de Vie, Dandelion Rose, Rose for Dinner*

Gang vergaderzalen

- Atelier gebroeders Custers – Hoogaltaar
- Alex de Witte – Lichtkunstwerk *The Big Bubble*

Trappenhuis Hotel Mariënhage

- Persijn Broersen & Margrit Lukács – Videoloop *Time and Again*
- Dom Paul Bellot – Kroonluchter

Vergaderzalen

- Kiki van Eijk - Wandkleden *Memories of a Panorama, Holiday House*

Meer lezen over de kunstwerken, erfgoed en design binnen DOMUSDELA? **Kijk op www.domusdela.nl/kunsterfgoed-design**

VEELGESTELDE VRAGEN

Misschien staat jouw vraag er ook wel bij

Tijdens groepsrondleidingen krijgen we vaak allerlei vragen. Een paar daarvan zijn vaste prik. De kans is groot dat er al dwalend bij jou ook zo'n zelfde vraag opborrelt. Dan vind je hier het antwoord!

Wat is de relatie van DELA met Eindhoven?

Coöperatie DELA is sinds de oprichting in 1937 gevestigd in Eindhoven. Het eerste kantoor was hier om de hoek in de Tramstraat. Op dit moment heeft de coöperatie maar liefst meer dan 100.000 leden in Eindhoven. Dan past het goed om iets terug te doen voor de stad.

Hoeveel paters Augustijnen hebben hier gewoond?

In totaal woonden er ongeveer tweehonderd paters in het klooster. Natuurlijk niet allemaal tegelijk, maar verspreid over al die jaren dat Mariënhage dienstdeed als onderkomen van de paters Augustijnen.

Waar wonen de paters Augustijnen die nog leven?

Op dit moment zijn ongeveer twintig paters nog in leven. Zij verruilden dit enorme complex met al zijn gangen en trappen voor een comfortabel appartementencomplex aan het Gagelboschplein in Eindhoven.

Welke architecten waren er betrokken bij de transformatie tot DOMUSDELA?

De Knoop en De Foyer zijn ontworpen door architect Bert Dirrix. De oude bouw en restauratie zijn uitgevoerd door architect Arie Rangelrooij.

Kan ik misschien een hotelkamer bekijken?

Het is niet vanzelfsprekend, maar vraag het gerust even bij de receptie van Hotel Mariënhage. Je vindt de receptie in De Knoop.

Staat jouw vraag er niet tussen? Stuur dan een mailtje naar welkom@domusdela.nl

De paters runden een jongensschool. Wat is daar mee gebeurd?

Het aantal leerlingen van het Augustinianum groeide al vanaf het begin vrij stormachtig. Vandaar ook de uitbreidingen. In 1953 wilde de gemeente geen toestemming meer geven voor weer een nieuwe uitbreiding. Zodoende verhuisde de school. Pas vanaf 1966 waren er ook meisjes welkom op de school. Tien jaar later werd het schoolbestuur overgedragen en vanaf 1979 waren er geen paters meer verbonden aan het Augustinianum. De school bestaat overigens nog altijd.

Waar kan ik het Florarium Temporum bekijken?

Helaas, de twee exemplaren van het Florarium Temporum liggen in Duitse bibliotheken. Meer weten? In 2018 verscheen het boek Florarium Temporum (Bloemhof der tijden), mede onder redactie van stadsarcheoloog Nico Arts. Dit boek bevat een uitgebreide historische achtergrond van de laatmiddeleeuwse wereldkroniek en een vertaling ervan. Ook op internet vind je extra informatie, Wikipedia is een prima startpunt.

